

ПРВ СИ Е ПРВ, КАДЕ И ДА Е!

Од време на време, одредени изреки, поговорки или афоризми се интересни за анализа. Тие ја отсликуваат реалноста, на скратен и на сублимиран начин. Истовремено, тие пренесуваат и порака која понекогаш е застарена, но секако независно од тоа, влијаат на формирањето на одредено гледање на реалноста. Така, и овој пат се одлучив за "неутрална" тема во однос на нашето секојдневие, токму поради тоа што ќе се правам "на удрен" дека не се случува ништо во нашево државиче, но токму и поради деминутивот можеме да го доживуваме речиси како село. Порано, пред неколку месеци, ја анализирав поговорката, или што ли е, "Да му умре кравата на соседот!" и од таа анализа произлезе "типологија" на соседи според нивната реакција од "смртта на кравата на соседот". Овој пат на "удар" е "подобро прв во село, отколку последен в град!"

Стотина Македонци отидоа во "туѓина". Тие во селото не можеа да бидат први и дури не можеа крај со крај да врзат. Но, затоа други останаа, збогатени и "залоени" од позицијата да се први во селото. Така, овие со солзи во очите, со болка во душата и со бес и чемер во stomакот, заминаа и си ветиле дека: "Ова селово, нема да го погледнат!" Како другите кои не биле "први", се виновни за тоа. Но, затоа тие другите т.е. првите, за да бидат и да останат први, на многу семејства и поединци им го "загорчиле" животот и им ја растуриле живеачката.

Кога некој го употребува токму овој израз за да ја објасни својата позиција? Дали со тоа се оправдува или се промовира? Дали сака да си најде утеша за своите неосстварени амбиции? Со помош на теоријата на скриптот, применувајќи ја во овој случај, можеме да направиме ваква поделба:

1. **ГУБИТНИЧКИ ТИП**, на "Прв во село...". За себе мисли како прв на ниво на рационализација. Така ја толкува својата позиција во која се нашол, иако имал повисоки амбиции. Во ваква позиција, да е прв во селото, мисли дека не е по не-

гова вина. Дека е тоа сплет на околности, и за тоа не е тој виновен, туку сплетот, или некој друг. Со овој израз ја објаснува својата моќна позиција, која независно каде се наоѓа, по прво градот ќе го направи село. Така да може да се чувствува прв. Колку и да е успешен, веќе утре ќе гледа на друго село, или на друг град да го "прави" село. Во основа, не е задоволен и среќен. Таму каде што е прв, селаните ќе ги нарекува "сељаци", ќе наметнува свои решенија и ќе наведува дека токму тие го попречуваат во неговиот конечен успех - да биде прв во светот. Преку ден, ќе се перчи како прв во селото, но веќе во приквечерните часови ќе размислува за Канада, САД, Австралија, за пат некаде во светот. Но, никогаш нема да отиде таму, од страв да не успее да биде и таму во некое село прв. Чувството на задоволство кое го има од својата позиција, ќе го потврдува со омаловажување на селото, за да може да се чувствува поголем. Во суштина, нема ништо да направи за развој на селото, бидејќи цело време ќе биде во напнатост дека ќе си замине!

2. **ГУБИТНИЧКИ ТИП** на "Прв во село...", ќе мисли дека селото постои поради него. Сите во селото ќе ги понижува и ќе им се одмаздува дека токму поради нив, останал во селото, за да им биде прв и дека тие само со него успеваат. Тој за жива глава не би можел да отиде било каде, бидејќи во наплив на садистички пориви кон своите "соселани", ужива во тоа да ги мачи и уште повеќе да ја потврдува својата важна улога. Но, ниту тој не е задоволен и среќен. Од јаки чувства ќе има повремени бес и гевност кон тоа "неспособните" соселани. Ќе сака селото да му е поголемо, за и тој да биде поголем. Но, бидејќи ништо не прави за селото, туку напротив, ги малтретира соселаните, останува заробен токму од оние кон кои има поробителски однос.

3. **БАНАЛЕН ТИП** на "Прв во село..." има реална проценка на своите квалитети и способности и калкулира со сопствената моќ. Можеби мисли дека би можел повеќе, но поради стравот да не си го изгуби

селото и својата комотна позиција, останува во селото. Тој не е задоволен, но не е ниту незадоволен. Колку толку, важно си е прв некаде, но не презема активности за развој на селото, од страв да не ја изгуби позицијата. Истовремено, не се испробува ниту во поголемо село, или град, па така, "заспан" во сопствената селска идила, си го проживува животот на дискретен конзервативен обичен и здодевен начин. Чека пензија, или смрт.

4. **ПОБЕДНИЧКИ ТИП** на "Прв во село..." овозможува развој на селото и на неговите жители. Задоволен е од својата позиција и улога, од она што го посакувал кога бил на второ, трето, или било кое место, и од тоа дека сега има можност тоа да го спроведе. Има ентузијазам, дури и со него ги "инфицира" и останатите соселани. Успева да ги убеди другите дека можат нешто да направат за своето село. Среќен е дека е прв, но не е подготвен поради таа позиција да се "потепе" со другите или, пак, да си го наруши срцето, или дигестивниот тракт. Својата улога ја прифаќа како привремена чест, за кое време сака да остави трага по добро и при тоа е среќен дека сега е во таква позиција. Свесно избира дали да остане на таа позиција или не, знае што добива и што губи. Доколку одлучи да остане, задоволен е, и ги користи предностите и на селото и на позицијата, но не само за себе, туку и за другите. Корисно е, доколку имал пример, или сличен објект на идентификација, тогаш својата улога полесно ја остварува.

За губитничките типови на "Прв в село, а не последен в град!", критериум не се статусот или материјалните придобивки, туку чувството на задоволство. Колку и да се моќни и први, доколку тоа не го прават на сопствено задоволство и задоволство на другите, таа позиција само уште повеќе ја истакнува нивната несреќа. Нив ги издвојува од другите и произведува непријатели, кои стануваат декор во така конструиран живот.

Кога го напишав текстот, ми одеше некако да напишам "нешто како прирачник за новите градоначалници", но се откажав од тоа.